Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	16Co/69/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6618205112
Dátum vydania rozhodnutia:	14. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Alexander Mojš
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2023:6618205112.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivice Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v spore žalobcov: 1./ X. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. X. utca XX/B, XXXX A., V. republika, X./ T. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. X. utca XX/B, XXXX A., V. republika, X./ C. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom W. utca XX, XXXX A., V. republika, žalobcovia v rade X./ až 3./ zastúpení advokátkou Mgr. Gabrielou Novákovou, advokátska kancelária vo Veľkom Krtíši, Nám. A. H. Škultétyho 5, proti žalovaným: 1/ Renáta R., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. nad J. XXX, zastúpená PAULOVIČ & PARTNERS s. r. o. so sídlom v Lučenci, Námestie Kubínyiho 367/7, za ktorú koná Mgr. Ľudovít Paulovič, IČO: 54 322 120, 2/ KOOPERATÍVA poisťovňa a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpená Advokátska kancelária Miroslav Maďar s. r. o. so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 26, IČO: 36 868 299, 3/ J. C. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. nad J. XXX, zastúpený PAULOVIČ & PARTNERS s. r. o. so sídlom v Lučenci, Námestie Kubínyiho 367/7, za ktorú koná Mgr. Ľudovít Paulovič, IČO: 54 322 120, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaných v rade 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Lučenec, č. k. 4C/45/2018-340 zo dňa 29. 06. 2022, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok okresného súdu vo výrokoch, ktorými uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni v rade 1./ sumu 12.000,- EUR v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného (výrok I.), v prevyšujúcej časti o zaplatenie 3.000,- EUR žalobu zamietol (výrok II.) a uložil žalovaným v rade 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1./ náhradu trov konania (výrok III.), p o t v r d z u j e .

II. Žalobkyni 1./ náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

III. Rozsudok okresného súdu vo výrokoch, ktorými rozhodol o žalobnom nároku žalobcov v rade 2./ a 3./ proti žalovaným v rade 1/ a 2/ (výroky IV., V., VII., VIII.) a v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania (výroky VI., IX.) zrušuje a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

IV. Vo výrokoch, ktorými okresný súd konanie proti žalovanému 3/ zastavil a náhradu trov konania nepriznal (výroky X., XI.) zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanej 1/ a žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni v rade 1./ sumu 12.000 EUR titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného (výrok I.). V prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne 1./ zamietol (II. výrok) a priznal žalobkyni náhradu trov konania (výrok III.).

2. Ďalšími výrokmi okresný súd rozhodol o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi v rade 2./ sumu 2.400 EUR a žalobcovi v rade 3./ sumu 2.400 EUR s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného (výroky IV., VII.), v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov 2./ a 3./ zamietol (výroky V., VIII.) a rozhodol o povinnosti žalovaných 1/, 2/ nahradiť žalobcom 2./ a 3./ trovy konania (výroky VI., IX.).

3. Okresný súd v odôvodnení uviedol, že žalobkyňa v rade 1./ sa žalobou doručenou 18. 11. 2018 domáhala zaplatenia nemajetkovej ujmy v sume 15.000 EUR. Na základe podania žalobkyne v rade 1/, ktoré predložila súdu 13. 03. 2019, pristúpili do konania žalobcovia v rade 2./ a 3./ ktorý sa domáhali zaplatenia nemajetkovej ujmy po 3.000,- EUR. Žaloba bola odôvodnená tým, že dňa 31. 01. 2017 došlo v dôsledku dopravnej nehody k usmrteniu Gyula Benkó, ktorý bol manželom žalobkyne 1./ a otcom žalobcov v rade 2./, 3./, za ktorú bola žalovaná v rade 1/ rozsudkom Okresného súdu Lučenec sp. zn. 2T/74/2017 zo dňa 12. 12. 2017 uznaná za vinnú z prečinu usmrtenia na tom skutkovom základe, že dňa 31. 01. 2017 v čase asi o 10.28 hod. po ceste číslo II/585 v kilometri 6,7 v kat. úz. obce Veľká nad Ipľom, viedla motorové vozidlo tov. zn. Peugeot 307 SW, ev.č.: LC-XXXCF, pričom počas jazdy rovným, voľným úsekom cesty v smere od obce Veľká nad Ipľom na obec Panické Dravce sa plne nevenovala vedeniu vozidla a nesledovala situáciu v cestnej premávke, v dôsledku čoho minimálne o 2,4 sekundy oneskorene reagovala na vozidlo tov. zn. Mercedes Vito, ev.č.: LTC-XXX, (registrované v Maďarsku), v tom čase odstavené pri pravom okraji cesty, pred ktorým vozidlom sa nachádzal vodič X. A., následne pravou prednou časťou vozidla narazila do ľavej zadnej časti tohto odstaveného vozidla, v dôsledku čoho zišlo do pravej priekopy a vodič X. A. zostal pod vozidlom pri ľavom prednom kolese zakliesnený, pričom v dôsledku obmedzenia dýchacích pohybov pri viacnásobných zlomeninách rebier obojstranne a poranení pľúcneho tkaniva došlo na mieste dopravnej nehody k jeho uduseniu. Takým konaním žalovaná 1/ porušila ustanovenia § 3 ods. 2 písm. a), § 4 ods. 1 písm. c) zák. č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke.

4. Nebolo sporné, že dopravnú nehodu zavinila žalovaná 1/, že poškodený X. A. bol v čase svojej smrti osobu blízkou žalobcom ako manžel a otec a že žalovaná zodpovedá za zásah do osobnostných práv žalobcov podľa § 13 Občianskeho zákonníka za nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať zadosťučinenie peňažnou formou s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z. z., v zmysle rozhodovacej praxe súdov v obdobných prípadoch, ktorá umožňuje uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy po dopravnej nehode v rámci plnenia z povinného zmluvného poistenia. Poškodený môžu nárok uplatniť proti poistenému alebo poisťovni, prípadne voči obom. Medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ bola uzavretá poistná zmluva č. 6584129437, predmetom ktorej bolo poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ev. č. LC-XXXCF (bod 88. odôvodnenia).

5. Spornou zostala otázka pasívnej legitimácie žalovaného 2/, premlčanie nárokov žalobcov v rade 2/ a 3/ a výška nemajetkovej ujmy.

6.1. V zmysle § 15 zák. č. 381/2001 Z. z. je poškodený oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Pasívna legitimácia žalovaného 2/ je daná tým, že je poistiteľom žalovanej 1/ a jeho povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vyplýva z § 15 v spojení s § 4 ods. 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z. z. Pojem škoda v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv žalobcov, spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život, ktorý bol spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke motorového vozidla. V otázke pasívnej legitimácie poisťovne ustálená rozhodovacia prax súdov vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo /1/2016 z 31. 07. 2017 (publikované pod R 61/2018).
6.2. Pre posúdenie, či sa povinné zmluvné poistenie vzťahuje aj na náhradu nemajetkovej ujmy je podstatné, že vnútroštátne právo umožňuje priznať náhradu nemajetkovej ujmy pre pozostalé osoby bez ohľadu na to, či toto právo je upravené v ustanoveniach o náhrade škody alebo inej časti Občianskeho zákonníka. Ak vnútroštátne právo umožňuje pozostalým po obeti dopravnej nehody požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, táto náhrada musí byť krytá povinným zmluvným poistením motorového vozidla. Poistenie zodpovednosti teda kryje aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy.
6.3. V posudzovanej veci ide o situáciu, kedy poškodení má nárok na to isté plnenie proti dvom subjektom, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu. Proti škodcovi ide o nárok titulom náhrady škody, proti poisťovateľovi má právo na plnenie založené právnym predpisom.

7.1. Pri posúdení námietky premlčania podľa § 106 Občianskeho zákonníka, ktorú vzniesol žalovaný 2/ voči nároku žalobcov v rade 2./ a 3./ na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch okresný súd uviedol, že ide o právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčí v trojročnej premlčacej dobe, ktorej začiatok je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu, objektívne spôsobilému porušiť osobnostné práva fyzickej osoby. Žalobcovia mohli svoje právo uplatniť prvýkrát 01. 02. 2017 a trojročná premlčacia doba skončila 01. 02. 2020.
7.2. Pokiaľ žalovaný 2/ spochybňoval uplatnenie nároku žalobcov v rade 2./ a 3./, lebo až dňom 12. 07. 2021, dali súhlas na vstup do konania (bod 83. odôvodnenia), žalobkyňa už podaním predloženým 13. 03. 2019 výslovne označila tieto subjekty na strane žalobcu a čoho sa domáhajú. Z podania bolo nepochybné, že jej vôľa smerovala k tomu, „aby sa stali žalobcami“, k čo mu došlo v trojročnej premlčacej dobe, ktorá skončila 01. 02. 2020. Ani skutočnosť, že k tomuto podaniu nebol pripojený výslovný súhlas žalobcov v rade 2./ a 3./ so vstupom do konania nič nemení na závere okresného súdu, lebo k podaniu žalobkyne boli pripojené plnomocenstvá žalobcov 2/ a 3/ pre ich právnu zástupkyňu k podaniu na ochranu osobnosti (bod 86. odôvodnenia).

8. Pri stanovení výšky peňažného zadosťučinenia okresný súd vychádzal zo závažnosti ujmy v dôsledku smrti blízkej osoby, ktorú možno zmierniť len peňažnou satisfakciou, ktorej výšku súd stanovil vzhľadom na okolnosti posudzovaného prípadu.

9. V čase dopravnej nehody mal poškodený X. A. 65 rokov, bol starobný dôchodca, ktorý v záujme materiálneho zabezpečenia a finančnej situácie rodiny podnikal v Maďarsku aj na Slovensku, kde bol spoločníkom obchodnej spoločnosti. Bol aktívny, mal plány v pracovnom aj v súkromnom živote, žil usporiadaným rodinným životom so žalobkyňou v rade 1/ a žalobcom v rade 3/. Žalobcovia prežívali bolesť a smútok z náhlej a neočakávanej smrti blízkej osoby, s ktorou boli v každodennom kontakte. U žalobkyne 1/ okresný súd zohľadnil stratu manžela, s ktorým žila v manželstve viac ako 42 rokov, ktorý bol pracovne aktívny, rodinne založený a starostlivý. U žalobkyni v rade 1./ stratou manžela došlo k najintenzívnejšiemu zásahu do jej osobnostnej sféry, jej citová ujma spočívala v smútku a šoku zo strany blízkej osoby, životného partnera, s trvalými a neodstrániteľnými následkami súkromnom a rodinnom živote.

10. U žalovanej 1/, ako pôvodcu zásahu do osobnostných práv žalobcov, súd prihliadol na skutočnosť, že prejavila ľútosť a spolu so svojím manželom, žalovaným 3/ sa žalobcom písomne ospravedlnili. Pri stanovení výšky peňažného plnenia súd zobral do úvahy aj majetkové pomery žalovanej 1/, ktorá je zamestnaná, s príjmom 700- 800 € mesačne. Majetkové pomery žalovanej však nemôžu byť na ťarchu žalobcov za situácie, keď je pasívne legitimovaná aj poisťovňa. Pri stanovení výšky peňažnej náhrady okresný súd prihliadol na to, že nebude vzhľadom na pomery žalovaných 1/ a 2/ neprimeraná, nepôsobí likvidačne ako aj na rozhodovaciu prax všeobecných súdov (bod 104. odôvodnenia) v obdobných veciach, ktoré priznávajú pozostalej manželke nemajetkovú náhradu aj vo výške 15.000,- €.

11.1. Žalovaný 2/ namietal spoluúčasť poškodeného vodiča XX.X. A. na tragickej nehode, ktorý po zastavení vozidla nedal výstražné znamenia zapnutím smerových svietidiel, neumiestnil výstražný trojuholník a nemal odetú reflexnú vestu.
11.2. Z obsahu pripojeného trestného spisu okresný súd zistil, že príčinou zastavenia motorového vozidla Mercedes, ktoré riadil vodič X. A. zrejme boli poveternostné podmienky, namŕzanie predného skla, ktoré znižovalo viditeľnosť, keďže pri poškodenom, ktorý bol zakliesnený pod vozidlom, sa nachádzala škrabka. Žalovaná 1/ uviedla, že vozidlo Mercedes nevidela na vzdialenosť väčšiu ako 3 m z dôvodu zamrznutého čelného skla. Naproti tomu svedkovia dopravnej nehody, jazdiaci za žalovanou 1/ vypovedali, že viditeľnosť bola v danom čase dobá, Mercedes odstavený na krajnici si všimli už zo vzdialenosti 50-70 m. Poškodený X. A. nedal svetelné výstražné znamenie smerových svetiel, čím porušil povinnosť uloženú v zákone o cestnej premávke a svoju prevenčnú povinnosť, v dôsledku čoho sa podieľal na vzniku dopravnej nehody, avšak výrazne nižšou mierou, ako žalovaná 1/, ktorá nevenovala dostatočnú pozornosť riadeniu vozidla a vozidlo Mercedes nevidela, čo bolo rozhodujúcou príčinou dopravnej nehody. Vzhľadom na uvedené zistenia okresný súd určil spoluzavinenie poškodeného v rozsahu 20 %.

12.1. Okresný súd uplatnenú sumu nemajetkovej ujmy nepovažoval za neprimeranú, ale vzhľadom na spoluzavinenie nebohého X. A.v rozsahu 20 % stanovil náhradu u žalobkyne 1/ vo výške 12.000,- € a u žalobcov 2./ a 3./ po 2.400,-€ a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

12.2. Vzhľadom na to, že medzi žalovanými 1/ a 2/ ide o ich spoločnú zodpovednosť, splnením povinnosti jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť u druhého žalovaného. Nárok voči žalovanej 1/ má základ v spôsobenej škode a nárok voči žalovanému 2/ má základ v nároku na výplatu poistného plnenia.

13.1. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol § 11, § 13 ods. 1 až ods. 3, § 16, § 415, § 420 ods. 1, § 441, § 100 ods. 1, § 101, § 106 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2, 4, § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení, § 5 ods. 3, § 24 ods. 3, § 31 ods. 3 zák. č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke.
13.2. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobcom 1./ až 3./ trovy konania vo rozsahu 100 % z im prisúdenej sumy, keďže výška priznaného plnenia závisela výlučne od úvahy súdu s tým, že plnením ktoréhokoľvek zo žalovaných 1/, 2/ zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného.
13.3. Žalobcovia vzali žalobu voči žalovanému v rade 3/ po začatí pojednávania a so súhlasom žalovaných späť. Okresný súd v tejto časti konanie podľa § 145 ods. 1, 2 CSP a žalovanému v rade 3/ náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si nárok na náhradu trov neuplatnil.

14. Proti rozsudku podali včas odvolanie žalovaná v rade 1/ a žalovaný v rade 2/.

15. Žalovaná 1/ podala odvolanie proti výrokom, ktorými jej bola uložená povinnosť peňažného plnenia a náhrady trov (výroky I., III., IV., VI., VII., IX.). Nesúhlasila s priznaným peňažným plnením a mala za to, že nemajetková ujma bola kompenzovaná právoplatným odsúdením žalovanej 1/ v trestnom konaní, ako aj jej ospravedlnením sa žalobcom. Priznaná výška peňažnej náhrady je príliš vysoká. Ďalej mala za to, že žalobcovi neboli s nárokom plne procesne úspešní, preto im súd nemal priznať náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Navrhla, aby odvolací súd v napadnutej časti rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne.

16.1. Žalovaný 2/ v odvolaní proti výrokom I., III., IV., VI., VII., IX., ktorými boli uložené peňažné plnenia a náhrada trov namietal, že za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla môže byť poskytnuté poistné plnenie len za škodu, ktorú je možné preukázať, čo možno vyvodiť z § 15 ods. 1 veta druhá zákona č. 381/2001 Z. z. V ustanovení § 4 ods. 2 uvedeného zákona, ktorý vymedzuje nároky, ktoré podliehajú poistnému krytiu, sa nemajetková ujma nenachádza. Eurokonformný výklad nemožno uplatniť, ak by bol výsledok v rozpore s platnou právnou úpravou v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Právo na náhradu škody a právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby predstavujú dve celkom samostatné práva, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany, zabezpečovanej Občianskym zákonníkom.
16.2.1. Žalovaný má za to, že nároky žalobcov 2./ a 3./ sú premlčané. Úkon, ktorým vstúpili do konania, bol urobený až 12. 07. 2021, kedy žalobkyňa odstránila nedostatky s jej návrhom na pristúpenie ďalších subjektov do konania. Súhlas žalobcov 2./ a 3./ so vstupom do konania boli doručené až 27. 07. 2020 viac ako 3 roky od dopravnej nehody. Rozhodujúcim momentom pre posúdenie premlčania je deň, kedy bol súdu doručený súhlas žalobcu so vstupom do konania. Nároky žalobcov v rade 2/ a 3/ sú premlčané aj vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe.
16.2.2. Ak súd podriadil nemajetkovú ujmu pod škodu, resp. škodu na zdraví v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z. z., za použitia extenzívneho výkladu a subsumoval nemajetkovú ujmu pojmu škoda, potom sa takýto nárok premlčí rovnako, ako nárok na náhradu škody za dva roky odo dňa, kedy sa poškodený o škode dozvedel a kto za ňu zodpovedá podľa § 106 Občianskeho zákonníka. Bolo by contra legem, keby súd nemajetkovú ujmu na účely zákona o povinnom zmluvnom poistení podriadili pod škodu na zdraví, avšak na premlčanie by aplikoval rozdielnu premlčaciu dobu.
16.2.3. Okresný súd sa vôbec nevysporiadal s argumentáciou žalovanej 2/ ohľadne premlčania uplatnených nárokov žalobcov v rade 2/ a 3/, iba odkázal na to, že nemajetková ujma je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčí vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. Podľa žalovaného 2/ ide o osobitný prípad náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá má byť podriadená pojmu škoda a preto treba vychádzať z osobitnej právnej úpravy zákona o povinnom zmluvnom poistení. Okresný súd nesprávne posúdil otázku premlčania, pričom svoje rozhodnutie ani neodôvodnil a z toho dôvodu je rozhodnutie nepreskúmateľné.
16.3. Žalovaný namietal aj výšku priznanej nemajetkovej ujmy ako neprimerane vysokú vzhľadom na spoluzavinenie nebohého X. A., ktoré bolo vyššie ako určil okresný súd. Z trestného spisu vyplýva, že poškodený X. A. porušil tri povinnosti vyplývajúce zo zákona o cestnej premávke, pričom nebolo potrebné preukazovať, či by splnenie povinnosti viedli k odvráteniu následku dopravnej nehody. Uvedené povinnosti, ktoré zanedbal, sú na ochranu prepravovaných osôb, ich porušením sa osoba vystavuje

nebezpečenstvu, ktorého následky znášal. Porušenie uvedených zákonných povinností má vplyv na poškodenie zdravia v prípade ich nesplnenia.
16.4. Podľa žalovaného žalobcovia ani výsluchom na pojednávaní dostatočne nepreukázali silné väzby s nebohým X. A..
16.5. Žalovaný namietal, že okresný súd nemohol priznať trovy z výšky priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy, pretože je limitovaný vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ktorá v § 10 ods. 8 vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, určuje bez ohľadu na výšku uplatňovanej nemajetkovej ujmy tarifnú hodnotu v sume 2000€.
16.6. Vzhľadom na uvedené žalovaný v rade 2/ navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne a alternatívne navrhol rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

17.1. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaných 1/, 2/ a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 CSP) rozsudok súdu prvej inštancie čiastočne podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP potvrdil vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o nároku žalobkyne v rade 1/ voči žalovaným v rade 1/ a 2/, nakoľko rozsudok je v tejto časti vecne správny.
17.2. Vo zvyšku rozsudok okresného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pretože v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci riadne nevykonal navrhované dôkazy, a nebolo účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

18.1 Odvolanie žalovaných 1/ a 2/ proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorým rozhodol o nároku žalobkyne 1./ voči žalovaným 1/ a 2/ nebolo dôvodné. Okresný súd priznal žalobkyni v rade 1./ nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a v odôvodnení sa riadne vysporiadal s obranou žalovaných v rade 1/ a 2/, prihliadol na rozhodovaciu prax súdov a na vývoj judikatúry v otázke výšky náhrady pre pozostalého manžela aj s otázkou pasívnej legitimácie žalovaného 2/ na plnenie nemajetkovej ujmy v rámci náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Súčasťou práva na ochranu súkromia je rodinný život, udržiavanie a rozvíjanie vzájomných citových sociálnych a morálnych vzťahov medzi najbližšími osobami. Konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stranou člena rodiny, napĺňuje znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Právo na ochranu osobnosti je založené na objektívnom zodpovednostnom princípe a nevyžaduje zavinenie zodpovedného subjektu. Žalobcovia uplatňujú náhradu nemajetkovej ujmy ako druhotné obete dopravnej nehody.
18.2. Okresný súd sa vysporiadal s individuálnymi okolnosťami, za ktorých došlo k vzniku nemajetkovej ujmy a súčasne materializovaným nárokom žalobkyne voči obom žalovaným, ktorý je vyjadrený priznaným peňažným plnením. Priznané peňažné ohodnotenie smútku a straty radosti zo života žalobkyne zohľadňuje okolnosti prípadu aj mieru, v akej sa na jej ujme podieľal poškodený X. A.. Rozhodnutia aj z tohto hľadiska spĺňa kritérium primeranosti a spravodlivej materiálnej satisfakcie vyjadrenej v peniazoch. Žalovaný 2/ namietal zanedbanie prevenčnej povinnosti X. A., ale netvrdil a nepreukázal, že ku škode došlo v príčinnej súvislosti s porušením prevenčnej povinnosti. V konaní bolo preukázané, že v príčinou dopravnej nehody bola nepozornosť žalovanej 1/, ktorá počas jazdy nevidela pri krajnici odstavené vozidlo do ktorého narazila a usmrtila tam stojacu osobu, čím došlo k zásahu do ochrany osobnosti na strane žalobcov.
18.3. Vzhľadom na judikatúru všeobecných súdov a rozhodnutia vyšších súdnych autorít neobstojí obrana žalovaného v rade 2/, ktorý poukázal na staršie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, podľa ktorých povinné zmluvné poistenie nepokrýva náhradu nemajetkovej ujmy (3Cdo/301/2012, 3 Cdo/18/2013, 4 Cdo/168/2009).
18.4. Nedôvodná bola aj aj námietka, že okresný súd nemohol priznať žalobkyni trovy z výšky priznanej peňažnej sumy, pretože predmetom konania a uloženého plnenia žalovanej poisťovni je náhrada škody.

19.1. Odvolanie žalovaných 1/ a 2/ bolo v zostávajúcej časti rozsudku, ktorým okresný súd rozhodol o nároku žalobcov v rade 2./ a 3./ dôvodné, pretože v konaní boli zistené procesné vady, ktoré mali vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Okresný súd sa tiež riadne nevysporiadal s obranou žalovaného v rade 2/, ktorý namietal premlčanie a procesný postup, ktorým uplatnili právo žalobcovia v rade 2./ a 3./.
19.2. Okresný súd posúdil procesné podanie žalobkyne v rade 1./ o vstupe žalobcov 2./ a 3./ do konania bez predloženia ich súhlasu v zmysle § 79 CSP za odstrániteľnú vadu konania. Za rozhodujúce z hľadiska posúdenia námietky premlčania, považoval procesné podanie žalobkyne v rade 1./ z 13. 03.

2019. Otázku aktívnej legitimácie žalobcov v rade 2/ a 3/ okresný súd zodpovedal tým, že žalobkyňa v rade 1./ podaním doručeným 13. 03. 2019 rozšírila žalobu o nároky žalobcov v rade 2/ a 3/, následne uznesením č. k. 4C/45/2018-214 zo dňa 15. 07. 2021 súd pripustil vstup žalobcov v rade 2./ a 3./ do konania a uznesením č. k. 4C/45/2018-240 zo dňa 18. 10. 2021 pripustil zmenu žaloby v rozsahu žalovaného nároku.

20.1. Podľa § 76 CSP, samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne.
20.2. Podľa § 79 CSP, na návrh žalobcu môže súd pripustiť, aby do konania pristúpil ďalší subjekt. Súhlas toho, kto má takto do konania pristúpiť, je potrebný, ak má vystupovať na strane žalobcu.
20.3. Podľa § 139 CSP, žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu.
20.4. Podľa § 166 ods. 1 CSP, v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán. Ak boli také konania pridelené viacerým sudcom toho istého súdu, rozhodne o spojení konaní ten sudca, u ktorého sa začalo konanie skôr.
20.5. Podľa § 380 ods. 2 CSP, na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

21.1. Civilné sporové konanie je ovládané dispozičnou zásadou, ktorá je vyjadrená tým, že je výlučne na žalobcovi, proti komu vedie súdne konanie. Ustanovenie § 76 CSP upravuje konanie o takej žalobe, v ktorej viacerí žalobcovia uplatňujú samostatné práva a každý žalobca koná sám za seba. Žalobcovia v rade 1./ až 3./ majú samostatné procesné postavenie, každý z nich koná sám za seba a súd rozhoduje o každom nároku žalobcov a o povinnosti žalovaných samostatne (§ 76 CSP).
21.2. V posudzovanej veci žalobcovia v rade 1./ až 3./ mohli uplatniť svoje právo aj samostatnou žalobou, pretože netvoria nerozlučné spoločenstvo (§ 77 CSP) ani nútené spoločenstvo (§ 76 CSP).

22. Nemajetková ujma je výlučným, absolútnym právom (erga omnes), ktoré patrí dotknutej osobe a ktorá právo riadne uplatňuje. Z toho dôvodu žalobkyňa v rade 1/ nedisponuje nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú uplatnili žalobcovia v rade 2/ a 3/. Pokiaľ žalobkyňa v rade 1./ uplatnila svoje právo samostatnou žalobou, postupom podľa § 139 CSP, mohla rozšíriť iba svoju žalobu, o ktorej súd v tom čase už konal. Žalobcovia v rade 2./ a 3./ sa k jej žalobe nemohli pripojiť dodatočne a svoje právne nároky v spoločnom konaní nemohli bez ďalšieho uplatniť iba rozšírením žaloby žalobkyne v rade 1./.

23. Okresný súd uznesením č. k. 4C/45/2018-240 z 18. 10. 2021 pripustil zmenu žaloby na základe podania žalobkyne v rade 1./ zo dňa 13. 03. 2019 a 12. 07. 2021 tak, že „...žalovaná 1/, žalovaný 2/ a žalovaný 3/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 1./ sumu 15.000,-€, žalobcovi 2./ sumu 3.000,-€ a žalobcovi 3./ sumu 3.000,-€ v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ďalšieho žalovaného“, čím zaťažil konanie procesnou vadou, keď uvedeným procesným postupom, ktorý Civilný sporový poriadok nepredpokladá, boli porušené procesné práva strán sporu, najmä v spornej otázke premlčania.

24. V tejto súvislosti okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobkyňa už podaním predloženým 13. 03. 2019 výslovne označila tieto subjekty na strane žalobcu a čoho sa domáhajú a z podania bolo nepochybné, že jej vôľa smerovala k tomu, „aby sa stali žalobcami“, k čomu došlo v trojročnej premlčacej dobe, ktorá skončila 01. 02. 2020. Ani skutočnosť, že k tomuto podaniu nebol pripojený výslovný súhlas žalobcov v rade 2./ a 3./ so vstupom do konania nič nemení na závere okresného súdu, lebo k podaniu žalobkyne boli pripojené plnomocenstvá žalobcov 2/ a 3/ pre ich právnu zástupkyňu k podaniu na ochranu osobnosti (bod 86. odôvodnenia). Uvedené úvahy okresného súdu neobstoja, lebo pre posúdenie veci nie je rozhodujúca vôľa žalobkyne v rade 1/, aby právo uplatnili aj žalobcovia 2/ a 3/, ktorí mohli uplatniť nárok iba samostatnou žalobou. Splnomocnenie pre advokáta preukazuje súkromnoprávny vzťah s klientom, z ktorého nemožno vyvodzovať procesný úkon voči súdu.

25. Odvolací súd dodáva, že okresný súd mohol síce rozhodnúť o vstupe do konania žalobcov v rade 2./ a 3./ uznesením č. k. 4C/45/2018-214 z 15. 07. 2021 postupom podľa § 79 CSP, lebo ide o procesné ustanovenie, ktoré je viazané iba na súhlas žalobcov so vstupom do konania, ale nie je viazané na posúdení právneho nároku, ktorý je predmetom konania. Súd pri rozhodovaní o pristúpení ďalšieho subjektu podľa § 79 CSP neprihliada na hmotnoprávne ustanovenia, a teda či je označený subjekt aj nositeľom tvrdených práv alebo povinností. Pristúpenie ďalšieho subjektu do konania sa obvykle uplatní

v prípade nerozlučného spoločenstva, ak sa taká potreba zistí po podaní žaloby, alebo ak je v záujme žalobcu, aby bola kolízia právnych nárokov odstránená, čím odpadne potreba ďalších sporov o tej istej veci(res iudicata).

26.1. Okresný súd nemohol podanie, ktorým nárok uplatnili žalobcovia 2./ a 3./ posúdiť ako rozšírenie žaloby žalobkyne v rade 1./ postupom podľa § 139 CSP, ktorý predpokladá možnosť rozšírenia žaloby, o ktorej súd v tom čase už koná. Žalobkyňa v rade 1./ nárok žalobcov 2./ a 3./ neuplatňovala a uplatniť nemohla.
26.2. Rozšírenie žaloby o právny nárok žalobcov, ktorí konajú sami za seba, postupom podľa § 139 CSP, by bolo možné iba v situácii, ak by všetci žalobcovia podali spoločnú žalobu, o ktorej súd v čase rozšírenia žaloby už koná.

27. Odvolací súd podľa § 380 ods. 2 CSP, musel prihliadnuť na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené, pretože žalobkyňa v rade 1./ nedisponovala nárokom ostatných dvoch žalobcov, ktorí majú samostatné procesné postavenie, preto žalobkyňa ani nemohla rozšíriť žalobu o nároky ďalších subjektov. Nesprávny procesný postup okresného súdu mal vplyv na skutkové aj právne posúdenie veci.

28.1. Podanie žalobcov 1./ až 3./ zo dňa 01. 07. 2021, (č. l. 207- 209) je podľa obsahu procesným podaním obsahujúcim právne nároky žalobcov 2./ a 3./ , ktoré uplatnili žalobou, o ktorej malo byť rozhodnuté v spoločnom konaní po spojení veci so žalobou žalobkyne v 1./ rade, postupom podľa § 166 ods. 1 CSP.
28.2. Vzhľadom na stav konania, ktoré sa týka iba žalobcov v rade 2./ a 3./ a žalovaných 1/ a 2/ už nie je dôvod rozhodnúť o spojení veci.

29. Predmet konania vyplýva z poistenia zodpovednosti za škodu a odvolanie žalovanej poisťovne je na prospech žalovanej v 1/ rade, ktorá má právo, aby za ňu škodu uhradila poisťovňa. Z toho dôvodu odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil na ďalšie konanie v tej časti, v ktorej okresný súd znovu rozhodne o nárokoch žalobcov v rade 2./ a 3./ voči žalovaným v rade 1/ a 2/.

30.1. Predtým, ako súd posúdi otázka skutkového preukázania nemajetkovej ujmy žalobcov treba najskôr posúdiť skutkovú otázku premlčania nároku, ktorý je krytý titulom poistného plnenia nároku na náhradu škody.
30.2. V ďalšom konaní okresný súd zodpovedá otázku, či premlčanie nároku voči žalovaným, podlieha všeobecnej premlčacej dobe stanovenej v Občianskom zákonníku na premlčanie majetkového práva, ktorá je trojročná, alebo dvojročnej premlčacej dobe na náhrady škody.

31.1. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.
31.2. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.
31.3. Podľa § 104 Občianskeho zákonníka pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti.
31.4. Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

32. Premlčanie je upravené v Občianskom zákonníku, ktorý je hmotnoprávnou normou, a skutkové okolnosti premlčania sa posudzujú samostatne tak na strane žalovanej v 1/ rade ako aj žalovaného v 2/ rade. Z právnej úpravy vyplýva, že začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade škody nemusí byť deň nasledujúci po dopravnej nehode s následkom, ktorý odôvodňuje nárok na uplatnenie nemajetkovej ujmy. Bez ohľadu na počítanie premlčania od vzniku poistnej udalosti alebo odo dňa, kedy sa poškodený dozvedel o škode a kto za ňu zodpovedá, z právnej úpravy § 104 Občianskeho zákonníka vyplýva, že pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti. Aj keď skutkový základ pre posúdenie premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči poisťovni treba posudzovať odlišne ako voči samotnému škodcovi, je nepochybné, že právna úprava v prípade nemajetkovej ujmy umožňuje nárok uplatniť u poisťovateľa do troch rokov od vzniku nemajetkovej ujmy aj v prípade, že sa plnenie poisťovne posudzuje ako škoda.

33. Okresný súd bude, vzhľadom na stav konania, vchádzať z toho, že ak do konania pristúpil subjekt na strane žalobcu, je nevyhnutný jeho súhlas a iba za tohto predpokladu nastali procesné dôsledky vstupu do konania a voči žalovaným. Ďalej bude vychádzať z toho, že žalobcovia v rade 2./ a 3./ tvoria samostatné procesné spoločenstvo a uplatnili právo, proti ktorému bola uplatnená námietka premlčania. Ak bol súhlas žalobcov so vstupom do konania predložený dodatočne, potom je pre posúdenie plynutia premlčacej doby rozhodujúci deň predloženia súhlasu so vstupom do konania, lebo až týmto dňom má súd skutočne preukázané uplatnenie práv na súde, ako v prípade podania samostatnej žaloby, kedy by k spojeniu veci so žalobou žalobkyne v rade 1/ došlo postupom podľa § 166 ods. 1 CSP.

34. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne súd aj bez návrhu v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. V odvolacom konaní, ktorým bolo skončené konanie medzi žalobkyňou v rade 1./ a žalovanými v rade 1/ a 2/ bola úspešná žalobkyňa, ktorá si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila a zo spisu nevyplýva, že by jej vznikli účelne vynaložené trovy.

35. Vo výrokoch, ktorými okresný súd konanie proti žalovanému 3/ zastavil a náhradu trov konania nepriznal (výroky X., XI.) zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

36. Podaním z 09. 09. 2022 právny zástupca žalovaných 1/ a 3/ súdu oznámil zmenu výkonu advokácie z fyzickej osoby a to ako konateľ a spoločník obchodnej spoločnosti PAULOVIČ & PARTNERS s. r. o. so sídlom v Lučenci. Preto je uvedená skutočnosť uvedená v záhlaví rozhodnutia.

37. Rozhodnutie bol v senáte prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa
(§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
(§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b)
(§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh)
(§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).